

Юридик клиника фаолияти учун зарур ҳужжатлар тўплами

Мазкур тўплам Тошкент давлат юридик университети юридик клиникаси ҳамда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Гиёҳванд моддалар ва жиноятчилик бўйича бошқармасининг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси ҳамкорлигида тайёрланган адабиётлардан бири ҳисобланади. Тўпламни тайёрлашдан асосий мақсад аҳолининг, хусусан ёшларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш, фуқароларга бепул ҳуқуқий ёрдам бериш мақсадида ташкил этиладиган юридик клиникалар учун намунавий ҳужжатларни тақдим этиш орқали уларнинг фаолиятига ҳисса қўшиш бўлиб ҳисобланади.

Ушбу тўпламга киритилган ҳужжатлар Тошкент давлат юридик университети юридик клиникасининг йигирма йиллик тажрибаси асосида ишлаб чиқилган. Юридик клиника фаолиятини ташкил этиш масаласидаги фикр-мулоҳаза ва саволларингизни Тошкент давлат юридик университети юридик клиникасининг ижтимоий тармоқлардаги қуйидаги саҳифалари орқали йўллашингиз мумкин:

Telegram манзили: @probonouz_bot

Facebook манзили: <https://www.facebook.com/tsullegalclinic/>

Instagram манзили: https://instagram.com/tsul_legal_clinic

Youtube манзили:

<https://www.youtube.com/channel/UC4uvuX9DE2fSt6KZUxihMNA/featured>

TikTok манзили: https://www.tiktok.com/@tdyu_yuridik_klinikasi

Ушбу нашрнинг мазмуни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Гиёҳванд моддалар ва жиноятчилик бўйича бошқармасининг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси ёки унинг фаолиятига ҳисса қўшадиган ташкилотларнинг қарашлари ёки сиёсатларини акс эттирмайди, шунингдек, ушбу нашрда қўлланилган ва тақдим этилган белгилар ва материаллар Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Гиёҳванд моддалар ва жиноятчилик бўйича бошқармасининг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси томонидан бирон бир мамлакат, ҳудуд ёки шаҳарнинг ёки унинг ҳокимиятининг ҳуқуқий мақоми ёки унинг чегараларини делимитация қилиш тўғрисида ҳеч қандай фикр билдиришни назарда тутмайди.

Ушбу нашр тўлиқ ёки қисман ва ҳар қандай шаклда таълим ёки нотижорат мақсадларда, муаллифлик ҳуқуқи эгасининг махсус рухсатисиз, манбани тасдиқлаш шарти билан кўпайтирилиши мумкин. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Гиёҳванд моддалар ва жиноятчилик бўйича бошқармасининг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси ушбу нашрдан манба сифатида фойдаланадиган ҳар қандай нашрнинг нусхасини олишдан мамнун бўлади. Ушбу нашр БМТнинг Тинчликни таъминлаш жамғармаси томонидан молиялаштирилган “Фарғона водийсида ёшларнинг ижтимоий уйғунлиги” қўшма лойиҳаси доирасида тайёрланган.

© Тошкент давлат юридик университети, 2021

© Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Гиёҳванд моддалар ва жиноятчилик бўйича бошқармасининг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси, 2021

© Отабек Нарзиев, 2021

**ЮРИДИК КЛИНИКА
ФАОЛИЯТИ УЧУН ЗАРУР
ЎУЖЖАТЛАР ТЎПЛАМИ**

МУНДАРИЖА

I. МУҚАДДИМА	4
II. ЮРИДИК КЛИНИКА ХОДИМЛАРИНИНГ ОДОБ-АХЛОҚ ҚОИДАЛАРИ	14
III. БЕПУЛ ЮРИДИК ЁРДАМ КЎРСАТИШ ҚОИДАЛАРИ	17
IV. ЮРИДИК КЛИНИКАНИНГ МАХФИЙЛИК ҚОИДАЛАРИ.....	21
V. БАЪЗИ ХОРИЖИЙ ОТМЛАР ТОМОНИДАН ЮРИДИК КЛИНИКАГА КЎНГИЛЛИЛАРНИ ТАНЛАБ ОЛИШГА БЕЛГИЛАНГАН ТАЛАБЛАР	26

I. МУҚАДДИМА

Жаҳон тажрибаси гувоҳлик беришича амалиётга асосланган таълимни жорий этган университетлар энг самарали ҳисобланади ва иш берувчи компаниялар уларга кўплаб мурожаат этишади. Бу университетнинг жамиятга ўзига хос ёрдами бўлиб, университет жамоасининг илми, тажрибаси, ҳамда бўлажак ҳуқуқшуносларнинг кўникмаларидан фойдаланган ҳолда фуқароларга бепул ҳуқуқий ёрдам кўрсатишда намоён бўлади. Юридик клиника талабаларнинг назарий билимларини амалиёт билан уйғунлигини таъминлаш, талабаларда амалий кўникмаларни ривожлантириш ҳамда жисмоний ва юридик шахсларга беғараз юридик маслаҳатлар кўрсатиш билан боғлиқ фаолиятни амалга оширади. Юридик клиникалар дастлаб олий ўқув юртлари негизида ташкил этилган бўлиб, уларни ташкил этишда асосан аҳолига ҳуқуқий ёрдам бериш, юридик мутахассислик бўйича талабаларда фуқаролар билан ишлаш, уларнинг муамоларини таҳлил этиш ҳамда уларга ҳуқуқий маслаҳат бериш билан боғлиқ кўникмаларини шакллантиришга қаратилган.

Бугунги кунда юртимизда юридик клиникалар нақадат университетлар ҳузурида, балки про боно ғояси бефарқ бўлмаган бошқа ташкилотлар томонидан ҳам ташкил этилмоқда. Ҳозирги кунда Ўзбекистон Қасаба уюшмалари Федерацияси қошидаги юридик клиника, республиканинг 14 та юридик техникумларида ташкил этилган юридик клиникалар ва яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Гиёҳванд моддалар ва жиноятчилик бўйича бошқармасининг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси, Ёшлар ишлари Агентлиги ҳамда Тошкент давлат юридик университети ҳамкорлигида Фарғона водийсининг учта вилояти Ёшлар марказларида ташкил этилган юридик клиникалар бунга яққол мисол бўлади.

Жамиятимиз аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш масаласига бефарқ эмаслиги сабабли бугунги кунда ҳам турли ташкилотлар аҳолига беғараз ҳуқуқий ёрдам берувчи юридик клиникаларни ташкил этиш устида ишлашмоқда. Ушбу тўпلامда шундай мақсадда ташкил этилаётган юридик клиникаларга ёрдам сифатида, улар фаолияти учун зарур бўлган ҳужжатларнинг намуналари берилган. Тўпلامда келтирилган маълумотлар бепул ҳуқуқий ёрдам кўрсатишдек эзгу мақсадга хизмат қилмоқчи бўлганларга ўз фаолиятларини ташкил этишда фойдали бўлади, деган умиддамиз.

II. ЮРИДИК КЛИНИКА НИЗОМИ

_____ нинг 2021 йил
“ _____ ” _____ даги _____ - сон буйруғига ИЛОВА

_____ шаҳар Ёшлар марказида ташкил этилган
“Ёшлар юридик клиникаси” тўғрисидаги
НИЗОМ

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Мазкур низом _____ шаҳар Ёшлар марказида ташкил этилган “Ёшлар юридик клиникаси” (бундан буён матнда клиника деб юритилади) фаолият кўрсатиш тартибини белгилайди.
2. Клиника Ёшлар марказининг таркибий бўлини маси ҳисобланиб, жисмоний ва юридик шахсларга беғараз юридик ёрдам бериш билан боғлиқ фаолиятни амалга оширади.
3. Клиника ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони, қарор ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишларига Ёшлар маркази раҳбарининг буйруқлари ҳамда мазкур низомга ва бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ олиб боради.
4. Клиника бевосита Ёшлар маркази раҳбарига буйсунади.
5. Клиниканинг вазифа ва функцияларини бажариш учун унинг шўъбалари ташкил қилиниши мумкин.
6. Клиникада шахсларга кўрсатиладиган юридик ёрдам беғараз амалга оширилади.
7. Клиника фаолиятини ташкил қилишнинг тамойиллари қуйидагилардан иборат:
қонунийлик;
юридик ёрдамнинг беғаразлиги;
холислик;
талабаларнинг касбий ривожланишини таъминлаш;
шахсий масъулият.

II. КЛИНИКАНИНГ МАҚСАДИ, ВАЗИФАЛАРИ ВА ФУНКЦИЯЛАРИ

8. Клиниканинг асосий мақсади жисмоний ва юридик шахсларга беғараз юридик ёрдам бериш ҳамда аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга ҳисса қўшишдан иборат.
9. Клиниканинг асосий вазифалари қуйидагилар ҳисобланади:
ҳуқуқий ҳимояга муҳтож, кам таъминланган фуқароларга беғараз юридик ёрдам кўрсатиш;
ёшлар маркази ходимлари, юридик факультет талабларида мурожаатлари билан ишлаш
кўникмаларини шакллантириш орқали уларнинг юридик соҳадаги профессионал тайёргарлик даражасини ошириш;
клиниканинг фаолиятига оид материалларни ўқув жараёнига татбиқ этиш.
10. Клиника ўзига юкланган вазифаларни бажариш учун қуйидаги функцияларни амалга оширади:

а) давлат ва ҳужалик бошқаруви органлари, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, адвокатура ҳамда бошқа ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорликда талабаларнинг назарий билимларини амалиёт билан уйғунлигини таъминлаш борасида:

клиникада талабаларнинг фаолият кўрсатишларини ташкил этиш юзасидан ташкилий чораларни кўриш;

давлат ва ҳужалик бошқаруви органлари, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, адвокатура ҳамда бошқа ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорликни йўлга қўйиш ва шу орқали амалиётчи мутахассисларни клиника фаолиятига кенг жалб этиш;

талабаларнинг назарий билимларини амалиёт билан узвий боғлиқлигини таъминлаш мақсадида уларни давлат ва ҳужалик бошқаруви органлари, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, адвокатура ҳамда бошқа ташкилотлар иш фаолияти билан танишишлари учун жалб қилиш;

заруратга қараб клиникада фаолият кўрсатаётган талабалар ўртасида танловлар ўтказиш ва уларни рағбатлантириш;

б) жисмоний ва юридик шахсларга беғараз юридик ёрдамни кўрсатиш борасида:

жисмоний ва юридик шахсларнинг юридик маслаҳат олиш тўғрисидаги мурожаатларини ўз вақтида ва сифатли кўриб чиқилишини таъминлаш;

юридик ва жисмоний шахслар учун сайёр ҳуқуқий маслаҳатлар ташкил қилиш орқали бепул юридик ёрдам кўрсатиш қамровини кенгайтириш;

жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаати хусусияти ва мураккаблигидан келиб чиқиб, уларни ҳал этиш учун тегишли давлат ва ҳужалик бошқаруви органлари, суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва адвокатлик тузилмаларига мурожаат қилиш лозимлиги тўғрисида тавсиялар бериш;

жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш натижасида уларга ҳуқуқий маслаҳатлар бериш, лозим бўлганда давлат ва ҳужалик бошқаруви органлари, суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва бошқа ташкилотларга қилиниши лозим бўлган мурожаатлар лойиҳаларини шакллантиришга кўмаклашиш;

зарур ҳолларда мурожаатларнинг хусусиятидан келиб чиқиб, муаллифларга асослантирилган жавоб бериш мақсадида педагог ва бошқа ҳодимларидан иборат эксперт гуруҳларини шакллантириш;

заруратга қараб клиника фаолияти ҳақида аҳолининг хабардорлигини ошириш мақсадида реклама ва тарғибот фаолиятини амалга ошириш;

в) талабаларда юридик ва жисмоний шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш кўникмаларини шакллантириш орқали уларнинг юридик соҳадаги профессионал тайёргарлик даражасини ошириш борасида:

ҳуқуқий масалалар бўйича таҳлилий маълумотлар тайёрлаш, юридик аудит ўтказиш (due diligence) ва бошқа амалий кўникмаларни ривожлантиришга кўмаклашувчи дастурлар ишлаб чиқиш;

заруратга қараб талабаларда мурожаат қилган шахслар билан мулоқотлар олиб бориш, уларга юридик ёрдам кўрсатиш ҳамда ҳуқуқий масалаларга оид хулосалар тайёрлаш бўйича зарур кўникмаларни шакллантиришга қаратилган ўқув-методик материаллар, савол-жавоблар тайёрлаш;

клиникада амалиёт ўтаётган талабаларда юрист касб этикаси ва касбий малакасини шакллантиришга қаратилган семинар-тренинглар ўтказиш;

талабаларда жисмоний шахслар ва юридик шахслар вакиллари билан интервью ўтказиш, ҳуқуқий муаммони аниқлаш, тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатни таҳлил қилиш ҳамда ҳуқуқий маслаҳат бериш кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш бўйича семинар-тренинглар ташкил этиш;

заруратга қараб амалиётчи мутахассислар иштирокида мурожаатлар бўйича аниқланган ҳуқуқий муаммоларни ҳал қилишга қаратилган талабалар ўртасида баҳс-мунозалар, семинарлар, давра суҳбатлари ва бошқа инновацион муҳокама усуллари ташкил қилиш ҳамда шу орқали талабаларда таҳлил қилиш ҳамда ҳуқуқ нормаларини амалиётда қўллаш кўникмаларини ривожлантириш;

г) клиниканинг фаолиятига оид материалларни ўқув жараёнига татбиқ этиш борасида:

клиниканинг фаолиятига оид умумлашма материаллар тайёрлаш ва уларни ўқув жараёнига татбиқ этиш учун кафедраларга тақдим этиб бориш;

клиника фаолиятини янада такомиллаштириш, хусусан ўқув, илмий ва бошқа адабиётлар, шу жумладан хорижий адабиётлар фонди, клиник таълим учун зарур техник воситалар, шунингдек электрон ахборот-ҳуқуқий ва таълим ресурсларини янгилаб бориш юзасидан таклифлар бериш.

III. КЛИНИКАНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

11. Клиника ўз зиммасига юкланган вазифалар ва функцияларни бажариш учун қуйидаги ҳуқуқларга эга:
 - клиника фаолиятини истиқболли ривожлантириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиб, Ёшлар маркази раҳбариятига киритиш;
 - деканатлар, кафедралар ва бошқа таркибий бўлинмалардан клиника фаолиятига тааллуқли материаллар ва маълумотларни сўраб олиш;
 - клиника фаолиятини самарали ташкил этишда ўзини муносиб хиссасини қўшган, ютуқларга эришган, фидойилик намунасини кўрсатган ходимларни рағбатлантириш юзасидан Ёшлар маркази раҳбариятига таклифлар киритиш;
 - клиника томонидан ташкил қилинадиган тадбирларга Ёшлар маркази таркибий бўлинмалари ходимларини келишувга асосан жалб қилиш;
 - клиника қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

12. Клиника ўз зиммасига юкланган вазифалар ва функцияларни бажариши давомида қуйидаги мажбуриятларга эга:
 - Ёшлар маркази Кенгашининг қарорлари ва ректор буйруқлари билан клиникага юклатилган вазифалар ижросини таъминлаш;
 - Ёшлар маркази раҳбарияти томонидан берилган топшириқларни ўз вақтида ва сифатли бажариш;
 - талабаларнинг назарий ва амалий кўникмаларини ошириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;
 - амалдаги қонун ҳужжатлари ҳамда мазкур низом доирасида жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини ўз вақтида ва сифатли кўриб чиқиш;
 - жисмоний шахслар ва юридик шахсларнинг вакиллари учун белгиланган тартибда шахсий қабулларни ташкил қилиш;
 - Ёшлар марказининг ички тартиб қоидалари ва Ёшлар маркази одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этиш. Клиникага қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам юклатилиши мумкин.

IV. КЛИНИКА ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

13. Клиникани Ёшлар маркази ректори томонидан тайинланадиган ва лавозимидан озод қилинадиган клиника раҳбари бошқаради.
14. Ёшлар маркази ректори буйруғи билан клиника раҳбарининг ўринбосари ва шуба раҳбари тайинланиши мумкин.
15. Клиника раҳбари:
 - клиника фаолиятини бевосита бошқаради ва клиникага юклатилган вазифаларни ўз вақтида ҳамда сифатли бажарилишини ташкил қилади;
 - Ёшлар маркази Кенгаши йиғилишларида иштирок этади;
 - клиника фаолиятига жалб қилинган педагог ва бошқа ходимлар ўртасидаги вазифаларни тақсимлайди ҳамда уларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини назорат қилади;
 - клиника фаолиятига доир ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва муҳокама қилишда иштирок этади;
 - клиникага мурожаат қилган жисмоний ва юридик шахсларга тегишли шахсий маълумотларнинг махфий сақланиши бўйича зарур чораларни кўради;
 - педагог ва бошқа ходимларни клиника фаолиятига жалб қилиш, уларни алмаштириш борасида Ёшлар маркази раҳбарияти билан биргаликда тегишли тadbирларни амалга оширади;
 - клиникага тақдим этилган моддий бойликларни белгиланган тартибда сақланиши ва фойдаланилишини таъминлайди;
16. Клиника фаолиятини ташкил қилиш учун Ёшлар марказининг педагог ходимлари ва талабалари жалб қилинади. Клиника фаолиятига адвокатлар ва амалий иш тажрибасига эга бўлган бошқа мутахассислар ҳам жалб қилиниши мумкин.
17. Клиникага жалб қилинган педагог ходим қуйидаги ҳуқуқларга эга:
 - ўз фаолияти ва клиника фаолиятини янада такомиллаштириш юзасидан таҳлилий маълумотлар, услубий қулланмалар тайёрлаш;
 - Ёшлар маркази таркибий бўлинмаларидан клиника фаолияти ва мурожаатлар билан ишлаш учун зарур бўлган ахборот ва материалларни сўраб олиш;
 - талабаларни клиника аъзолигидан чиқариш бўйича клиника раҳбарига таклифлар киритиш.Клиникага жалб қилинган педагог ходим қуйидаги мажбуриятларга эга:
 - талабаларни назарий билимларини амалиётга татбиқ қилиш кўникмаларини шакллантиришга кўмаклашади;
 - заруратга қараб талабалар томонидан мурожаат қилувчи шахсларни қабул қилиш жараёнида иштирок этади;
 - клиникада фаолият юритаётган талабаларга амалий машғулотлар ўтказиши; мурожаатларни ўрганиш, уларга жавоблар тайёрлашда талабаларга маслаҳатлар беради, амалий ёрдам кўрсатади ва ушбу жараёнига назорат қилади;
 - муурожаатларни кўриб чиқиш натижалари юзасидан талабалар билан муҳокама соатлари, суд процесслари ва услубий тренинглари ташкил қилади ва мурожаатлар билан ишлаш жараёнига инновацион методларни татбиқ қилиш бўйича таклифлар ишлаб чиқади.
18. Клиника раҳбарининг ўринбосари ва шўба раҳбарининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари клиника раҳбари томонидан белгилаб берилади.

V. КЛИНИКАГА ТАЛАБАЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ, УЛАР ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ КИЛИШ ҲАМДА КЛИНИКА АЪЗОЛИГИДАН ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ

19. Клиникага, қоида тариқасида, факультет деканлари ва кафедралар тавсияси билан 2-курснинг биринчи семестридан бошлаб бакалаврият таълим йўналишидаги талабалар жалб этилиши мумкин.
20. Клиникага талабаларни қабул қилиш ҳамда улар фаолиятини ташкил этиш ўқув ишлари бўйича проректор билан келишилган ҳолда клиника раҳбари томонидан амалга оширилади.
21. Клиникага қабул қилинган талабаларнинг мажбуриятлари қуйидагилардан иборат:
мазкур низом ва унинг асосида қабул қилинган клиниканинг ҳужжатларига қатъий риоя қилиш;
клиника фаолиятида фаол иштирок этиш ва унинг ички тартиб қоидаларига қатъий риоя қилиш;
клиника раҳбари ва клиникага бириктирилган педагог ходимнинг кўрсатмаларига риоя қилиш ва клиника фаолиятига оид топшириқларни ўз вақтида ҳамда сифатли бажариш;
муружаат қилувчи шахслар билан одоб-ахлоқ қоидаларига асосан яхши муносабатда бўлиш, ўз устида доимий ишлаш ва амалий кўникмаларини ошириш;
клиника мулкига нисбатан эҳтиёткорона муносабатда бўлиш;
клиникада ташкил қилинадиган баҳс-мунозаралар, семинар-тренинглар ва ўқув-суд машғулотида иштирок этиш;
ўзининг клиникадаги фаолияти ҳақида ахборот бериб бориш;
Ёшлар маркази Кенгаши ва клиника раҳбари томонидан ўз ваколат доирасида белгиланган бошқа мажбуриятларни бажариш.
22. Педагог ходимларнинг талабалар билан ишлаш шакллари қуйидагилардир:
жисмоний ва юридик шахсларнинг вакиллари қабул қилиш ва улар билан суҳбат ўтказиш жараёнини назорат қилиш ва услубий кўрсатмалар бериш;
талаба томонидан тайёрланган ҳуқуқий ҳужжат (даъво ариза, шикоят, илтимоснома ва бошқа) лар лойиҳаларини тўғри тайёрланишини назорат қилиш ва уларга услубий кўрсатмалар бериш;
зарур ҳолларда талаба билан индивидуал тарзда ишлаш;
кичик гуруҳларда аниқ бир муружаат ёки муружаатларни таҳлили ва ечимига оид тренинглар ўтказиш.
23. Талабалар клиникада аудитория дарсларидан бўш вақтларида ва амалиёт даврида белгиланган жадвал асосида фаолият кўрсатадилар.
24. Талаба қуйидаги ҳолларда клиника аъзолари сафидан чиқарилади:
мунтазам равишда (камида икки маротаба) мазкур низом талабаларини бузса ёки ўз вазифаларига масъулиятсизлик билан ёндашса;
мунтазам равишда (камида икки маротаба) муружаат қилувчи шахслар билан муомала қилиш ва Ёшлар маркази одоб-ахлоқ; қоидаларини бузса ёки ҳуқуқий маслаҳатлардан моддий ёки бошқа наф кўришга ҳаракат қилса;
талабалар сафидан чиқарилса;
талабанинг клиникада тўлиқ фаолият юритиши учун тўсиқ бўладиган ҳолатлар юзага келса (узоқ муддатли касаллиги ва бошқа оилавий шароитлар);
мунтазам равишда (камида икки маротаба) клиникага бириктирилган педагог ходимнинг назоратсиз, ўзбошимчалик билан муружаат қилувчи шахсларга ҳуқуқий маслаҳатлар кўрсатса;
клиникада ҳужжатлар ва ахборотлар махфийлигига оид қоидаларни бир маротаба бузса;
узрли сабабларсиз клиникага келмаса ёки навбатчиликни ўтказиб юборса;
клиника аъзоси сафидан чиқариш ҳақида ўз хоҳишига кўра ариза ёзса.

VI. КЛИНИКАДА ЮРИДИК ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИИГ МУРОЖААТЛАРИ БИЛАН ИШЛАШ ТАРТИБИ

25. Клиникада жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатлари билан ишлаш қуйидаги шаклларда ташкил қилинади:

- а) жисмоний ва юридик шахсларнииг вакилларига шахсий учрашувлар даврида ҳуқуқий маслаҳатлар бериш.
- б) жисмоний ва юридик шахсларнинг вакилларига клиниканинг электрон почта манзили, ижтимоий тармоқларидаги саҳифаларига ёки почта орқали масофавий ҳуқуқий маслаҳатлар бериш.
- в) жисмоний ва юридик шахслар вакилларининг мураккаб бўлмаган, оддий саволларига телефон орқали тушунтириш бериш. Агар муурожаатда кўтарилган масала мураккаб ва ўрганиш талаб қилса, муурожаат қилувчи шахсга клиникага шахсий қабулга ёзилиш ёки ўз муурожаати ва унга илова қилинадиган ҳужжатларни клиниканинг электрон почта манзили, ижтимоий тармоқларидаги саҳифаларига ёки почта орқали жўнатиш тавсия қилинади;
- г) Заруратга қараб сайёр қабуллар ташкил қилиш орқали ҳуқуқий маслаҳатлар бериш.

26. Талаба клиникага муурожаат қилувчи шахс билан қуйидаги босқичларда иш олиб боради:
муурожаатни электрон рўйхатга олиш;
муурожаат қилувчи шахснинг муурожаатини тинглаш;
муурожаатдаги ҳуқуқий муаммони аниқлаш;
аниқланган муаммонинг ечими устида ҳуқуқий тадқиқот ўтказиш; муурожаатга жавоб тайёрлаш;
ҳуқуқий маслаҳат бериш;

27. Клиникада жисмоний шахслар ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш, улар билан суҳбат ўтказиш ва ҳуқуқий маслаҳат кўрсатиш жараёнида заруратга қараб клиникага бириктирилган педагог ходим иштирок этиши мумкин.

28. Қуйидаги ҳолларда клиникага муурожаат этган шахсга ҳуқуқий маслаҳат кўрсатиш рад этилади:
аввал клиникага муурожаат қилган шахс айнан бир масала юзасидан такрорий муурожаат қилганда;
муурожаат қилган шахслар билан Ёшлар маркази ёки унинг ходимлари, талабалар ўртасида манфаатлар тўқнашуви мавжудлиги аниқланганда;
ҳуқуқий бўлмаган масалада муурожаат қилинганда (суҳбатни якунида муурожаат қилган шахсга кимга муурожаат қилиш зарурлиги тушунтирилган ҳолда).

29. Муурожаатда кўтарилган муаммонинг мураккаблиги ва унда аниқлаштирилиши лозим бўлган ҳолатлардан келиб чиққан ҳолда талаба педагог ходим билан келишган ҳолда муурожаат қилувчи шахс билан қўшимча суҳбат ўтказиши мумкин.

30. Биринчи суҳбатдан сўнг муурожаатда кўтарилган ҳуқуқий муаммонинг мураккаблигидан келиб чиқиб, педагог ходим томонидан талабага муурожаатда кўтарилган масалани таҳлил қилиш ва унинг ечимини топиш учун 3-5 иш куни берилади. Алоҳида ҳолларда педагог ходим томонидан клиника раҳбари билан келишган ҳолда муурожаатга жавоб тайёрлаш учун бошқа муддат ўрнатилиши мумкин.

31. Муурожаат қилувчи шахсга ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш ҳуқуқий маслаҳат бериш, даъво аризаси, илтимоснома, шикоят ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлаш, ҳуқуқий муаммони ечиш бўйича ёзма хулоса тайёрлашдан иборат шаклда амалга оширилади.

32. Талаба томонидан муурожаат бўйича тайёргарликсиз ҳуқуқий маслаҳат беришга йўл қўйилмайди.

Мурожаат қилувчи шахсга суҳбат вақтида бериладиган ҳуқуқий маслаҳат тавсиявий характерга эга бўлади.

33. Мурожаатларни кўриб чиқиш тартиби ва муддатлари қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.
34. Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларига оид ҳужжатлар клиникада _____ мобайнида сақланади. Муддати ўтган мурожаатларга оид ҳужжатлар белгиланган тартибда йўқ қилинади.

VII. КЛИНИКА ФАОЛИЯТИДА МАХФИЙЛИК

35. Клиника фаолиятида иштирок этиш вақтида талабалар ва педагог ходимларга мурожаатлар бўйича маълум бўлган барча маълумотлар махфий ҳисобланади.
36. Мурожаат қилувчи шахслардан тегишли ҳужжатларнинг асл нусхаларини олиб қолиш, мурожаатга тааллуқли ҳужжатларни клиника ҳудудидан олиб чиқиб кетиш ёки уларга тегишли маълумотларни мурожаат эгасининг розилигисиз интернет ёки ижтимоий тармоқларга жойлаштириш таъқиқланади.
37. Клиникага мурожаат қилувчи шахс томонидан тақдим этилган ҳужжатлар нусхалари ва маълумотлардан уларнинг розилиги олинган ёки шахсий маълумотларнинг махфийлиги таъминланган ҳолда ўқув жараёни ва илмий тадқиқот ишларида фойдаланишга рухсат этилади.
38. Талабалар томонидан мурожаат қилувчи шахслар билан суҳбат ўтказиш, муаммони аниқлаш ва уларга ҳуқуқий маслаҳат бериш жараёнини назорат қилиш, таҳлил қилиш ҳамда ўқув жараёнида фойдаланиш мақсадида мурожаат қилувчи шахснинг розилигига асосан у билан бўлиб ўтадиган суҳбат ва ҳуқуқий маслаҳат бериш жараёни аудио ёки видео ёзув орқали қайд қилиниши мумкин.

VIII. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

39. Клиникани қайта ташкил этиш ва тугатиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

II. ЮРИДИК КЛИНИКА ХОДИМЛАРИНИНГ ОДОБ-АХЛОҚ ҚОИДАЛАРИ

_____ ШАҲАР ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ЮРИДИК
КЛИНИКАСИ ХОДИМЛАРИНИНГ ОДОБ-АХЛОҚ КОДЕКСИ

МУҚАДДИМА

Умумжаҳон тан олинган ахлоқий қадриятларга асосланиб, инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш бўйича адвокатнинг касбий бурчини тан олган ҳолда ва ўз касбий савиясини оширишни бурчимиз деб билган ҳолда, биз, _____ шаҳар юридик клиникасининг одоб-ахлоқ кодексини қабул қиламиз.

1. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1. Ушбу кодекс юридик клиниканинг мутахассислари ва волонтерлари фаолиятининг ахлоқий асосларини тартибга солишга қаратилган.

1.2. Юридик клиникадаги маслаҳатчиларнинг фаолияти фуқароларнинг малакали юридик ёрдам олиш конституциявий ҳуқуқини таъминлашга қаратилган. Инсон ва фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясида кафолатланган ҳуқуқлари ва эркинликларини амалга оширишда ва ҳимоя қилишда юридик ёрдам кўрсатиш, адолат ва тенглик тамойилларини тасдиқлаш волонтернинг касбий бурчидир.

1.3. Юридик ёрдам бўйича маслаҳатчилар фаолияти амалдаги қонунчилик нормаларига қатъий мувофиқ равишда амалга оширилиши керак.

1.4. Волонтер-маслаҳатчи ўзи олган буюртмаларни қонуний воситалари ва усулларини куратор билан мувофиқлаштириб мустақил равишда белгилайди.

1.5. Волонтер - маслаҳатчи юридик клиника ва юридик касб обрўсини ҳамда _____ шаҳар ёшлар иттифоқи волонтерининг обрўсини ҳимоя қилиш ва оширишга мажбурдир. Волонтер-маслаҳатчининг ҳаракати юридик клиникага бўлган аҳолининг ишончини пасайтирмаслиги керак.

2. ЮРИДИК КЛИНИКАНИНГ АХЛОҚИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

2.1 **Малака принципи.** Волонтер-маслаҳатчи мижозларга фақат ўзи ваколатли бўлган масалалар бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиши мумкин. Агар ҳуқуқшуносликнинг бирон бир соҳаси бўйича етарли билимга эга эмаслиги сабабли маслаҳат беришнинг иложи бўлмаса, волонтер-маслаҳатчи куратор билан келишилган ҳолда мижозни бошқа волонтер-маслаҳатчига ўтказиши мумкин.

2.2 **Масулият.** Волонтер-маслаҳатчи мижозга ёрдам берганда кураторнинг розилигисиз маслаҳат беришга ҳақли эмас. Волонтер-маслаҳатчи иш бўйича тақдим этилган маълумотларнинг сифати ва тўғрилиги учун шахсан жавобгардир.

2.3 **Яхши ният.** Волонтер-маслаҳатчи ҳуқуқий вазиятни фақат мижознинг манфаатлари нуқтаи назаридан ҳал қилиши керак. Мижозга ёрдам кўрсатиш жараёнида маслаҳатчи мурожаат этувчининг манфаатлари учун ижобий натижага эришиш учун қўлидан келган барча ишни қилишга мажбурдир.

2.4 **Хайрихоҳлик.** Маслаҳатчи мижозлар, касбдаги ҳамкасблари, шунингдек, клиника раҳбарияти билан мулоқот қилишда хушмуомала ва одобли бўлиши керак.

2.5 **Ўз вақтида ишлаш.** Маслаҳатчи юзага келган ҳуқуқий вазият бўйича умумий позицияни ишлаб чиқиш учун мижоз билан ҳамкорлик қилиши керак. Мижоз билан шахсий учрашувларда волонтер-маслаҳатчи ўз вақтида бўлиши ва учрашувлар жадвалига риоя қилиши керак.

2.6 **Фидойилик.** Юридик ёрдам маслаҳатчи томонидан бепул амалга оширилади.

2.7 **Ўзаро ёрдам.** Волонтер-маслаҳатчи бошқа волонтер маслаҳатчиларига қийин вазиятга тушиб қолса ёрдам бериши керак.

3. МАСЛАҲАТЧИНИНГ МИЖОЗ БИЛАН ЎЗАРО АЛОҚАСИ

3.1 Мижоз мурожаат қилганда, унга юридик ёрдам кўрсатиш бўйича муносабатлар мижоз ва умуман юридик клиника ўртасида пайдо бўлади.

3.2 Волонтер-маслаҳатчилар мижозга _____ шаҳар ёшлар иттифоқи мутахассислари назорати остида юридик ёрдам кўрсатилишини тушунтиришга мажбурдирлар.

3.3 Маслаҳатчи волонтер фуқаролар юридик ёрдам сўраб мурожаат қилганларида, яъни мижоз билан суҳбатларининг мазмуни ва юридик ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ бошқа маълумотларнинг махфийлигини сақлаши шарт. Волонтер-маслаҳатчи у билан мижоз ўртасидаги муносабатлар тугагандан сўнг ушбу маълумотни тарқатишга ҳақли эмас. Агар ваколатли давлат органлари ёки мансабдор шахслардан белгиланган шаклдаги талаб мавжуд бўлса, маслаҳатчи томонидан маълумотни ошкор қилишга рухсат берилади. Бундан ташқари, маълумотни мажбурий равишда ошкор қилиш, мижоз ёки бошқа шахсларнинг ноқонуний хатти-ҳаракатларини олдини олиш мумкин бўлган ҳолатларда юзага келади.

3.4 Маслаҳатчи мижоздан олинган маълумотдан унинг розилигисиз шахсий мақсадларида фойдаланишга ҳақли эмас.

3.5 Волонтер-маслаҳатчи ишни муваффақиятли ҳал қилишда ҳеч қандай кафолатлар беришга ҳақли эмас.

3.6 Волонтер-маслаҳатчи мижозга вазият тўғрисида оқилона хабар беришга ва маълумот учун оқилона сўровларга зудлик билан жавоб беришга мажбурдир.

3.7 Волонтер-маслаҳатчи мижознинг ишидаги барча ҳолатларни тўлиқ англаш, суд амалиёти ва тегишли ўқув ва услубий адабиётлар билан танишиш, зарурат туғилганда, махфийлик қоидаларига риоя қилган ҳолда, клиниканинг ҳамкасблари ва мутахассислари билан маслаҳатлашиш учун барча имкониятларни ишга солишга мажбурдир.

3.8 Волонтер-маслаҳатчи юқори ҳуқуқий ва умумий маданиятни, хушмуомалаликни, сабр-тоқатни ва мижозга ҳурматни сақлашга мажбурдир.

3.10 Агар масалани ўрганиш пайтида ишлаб чиқилган ҳуқуқий позиция мижознинг позициясига тўғри келмаса, у ҳолда юридик клиниканинг раҳбари ушбу масала бўйича маслаҳат бермаслик тўғрисида қарор қабул қилишга ҳақлидир.

3.11 Агар мурожаат қилган шахсга турли хил сабабларга кўра ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш имконсиз бўлса, маслаҳатчи бу ҳақда миждозга ва юридик клиниканинг раҳбарига олдиндан хабар беришга мажбурдир.

Маслаҳатчи юридик ёрдам кўрсатишга ҳақли эмас, агар:

- миждознинг саволи унинг тижорат фаолиятини амалга ошириш билан боғлиқ бўлса;
- клиника қарама-қарши томонга ушбу ёки тегишли ҳолатда юридик ёрдам кўрсатса ёки илгари кўрсатган бўлса;
- миждоз клиникага ноқонуний манфаатларни ҳимоя қилиш учун мурожаат қилган бўлса;
- миждознинг манфаатлари юридик клиниканинг ҳар қандай иштирокчиси ёки _____ шаҳар ёшлар иттифоқи ходимларининг манфаатларига зид бўлса;
- волонтер-маслаҳатчи муайян баҳсли вазиятни ҳал қилишда шахсий манфаатдор бўлса;
- юридик клиникага мурожаат қилиш вақтида ушбу масала судда ва прокуратура органларида кўриб чиқиладиган бўлса;
- масала судда вакилликни таъминлаш билан боғлиқ бўлса.

3.12 Волонтер-маслаҳатчи миждоздан моддий манфаат олиш учун юридик ёрдам кўрсатиши тақиқланади.

4. КЛИНИКА ИШТИРОКЧИЛАРИНИНГ ЎЗАРО АЛОҚАСИ

4.1 Юридик клиниканинг иштирокчилари ўртасидаги муносабатлар ҳурмат, ишонч, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам асосида қурилади.

4.2 Волонтер-маслаҳатчи юридик ёрдам кўрсатиш жараёнида пайдо бўладиган масалалар бўйича Юридик клиниканинг раҳбаридан ёрдам сўрашга ҳақлидир.

4.3 Клиниканинг волонтер-маслаҳатчиси юридик клиниканинг раҳбари билан олдиндан келишувисиз оғзаки ёки ёзма равишда маслаҳат бера олмайди.

4.4 Миждозлар билан суҳбатда ўз ҳамкасблари ёки бошқа адвокатларнинг касбий ёки инсоний фазилатларини танқид қилишга йўл қўйилмайди.

4.7 Волонтер-маслаҳатчи ҳамкасбларига нисбатан эҳтиёткорлик ва эътиборли бўлиши керак.

5. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

5.1 Ушбу Кодекс қоидалари юридик клиниканинг барча иштирокчилари томонидан қўлланилиши ва уларга риоя қилишлари учун мажбурийдир.

5.2 Кодекс қоидаларига риоя қилиш волонтер-маслаҳатчи ўз вазифаларини виждонан, ҳалол, малакали, самарали бажаришига ва юридик клиниканинг ва _____ шаҳар ёшлар иттифоқининг обрўсини оширишга ёрдам бериши керак.

5.3 Волонтер-маслаҳатчи ўз илтимосига биноан, раҳбардан уни юридик клиниканинг аъзоси бўлишидан овоз қилишни сўрашга ҳақли.

III. БЕПУЛ ЮРИДИК ЁРДАМ КЎРСАТИШ ҚОИДАЛАРИ

_____ ШАҲАР ЮРИДИК КЛИНИКАСИ БЕПУЛ ЮРИДИК ЁРДАМ КЎРСАТИШ ФАОЛИЯТИ СТАНДАРТЛАРИ

_____ шаҳар Ёшлар иттифоқи юридик клиникаси жамият ва давлат олдидаги ахлоқий масулиятни англаб, хулқ-атворнинг профессионал ва ахлоқий стандартларини шакллантириш учун фундаментал умуминсоний кадриятларга асосланган ушбу Стандартларга амал қилади.

Ушбу стандартлар Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 22-моддаси асосида ишлаб чиқилган ва қуйидаги мақсадларни кўзлайди:

- 1) юридик клиникада бепул юридик ёрдам олаётган ҳар бир кишининг малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқини кафолатлайди;
- 2) юридик клиниканинг барқарор ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш;
- 3) бепул юридик ёрдамнинг давлат тизимидан ташқарида яратилган Ўзбекистон Республикасида бепул юридик ёрдам кўрсатишнинг табақалаштирилган шакллари ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш;

1-БЎЛИМ. АСОСИЙ ТУШУНЧАЛАР ВА АТАМАЛАР

Бепул юридик ёрдам - мурожаат қилган шахс учун бепул кўрсатиладиган юридик ёрдам, шу жумладан ҳуқуқий маълумотлар, юридик маслаҳат оғзаки ва ёзма равишда, баёнотлар, шикоятлар, аризалар ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатларни расмийлаштириш.

Малакали юридик ёрдам - бу мазмуни, уни тақдим этиш пайтида амалда бўлган қонун нормалари ва тамойилларига мос келадиган, уларни амалга ошириш ёки ҳимоя қилишни ният қилган шахснинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини амалга оширишга ёки ҳимоя қилишга қаратилган, тегишли ахлоқий меъёрларга риоя қилган ҳолда, оқилона вақт ичида кўрсатиладиган юридик ёрдамдир. Муомалага лаёқатсиз шахсларга ёки вояга этмаганларга малакали юридик ёрдам, мавжуд шароитларда уларнинг муносиб ҳаёти ва ривожланиши учун энг яхши шароитларни таъминлаб, энг яхши ҳуқуқий мавқега эришиш учун уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни назарда тутди.

Юридик клиниканинг принциплари - Юридик Клиника томонидан бепул юридик ёрдам кўрсатишни тартибга солувчи ҳуқуқий нормаларнинг мазмуни ва талқинини белгилайдиган асосий ғоялардир.

Юридик клиника мутахассиси - юридик клиника волонтерлари фаолиятини назорат қилиш учун юридик клиникани ташкил этган Ёшлар иттифоқи томонидан юридик клиниканинг ишига жалб қилинган, юридик мутахассислиги бўйича олий юридик маълумотга ва амалий тажрибага эга бўлган шахс.

Юридик клиниканинг волонтери - юридик клиника ишида қатнашадиган ва _____ шаҳар Ёшлар иттифоқининг (кейинги ўринларда – Ёшлар иттифоқи) фаоли бўлган шахс.

Юридик клиника Ёшлар иттифоқининг таркибий бўлинмаси бўлиб, у волонтерларни касбий маҳоратга ўргатиш ва бепул юридик ёрдам кўрсатиш учун яратилган.

2-БЎЛИМ. СТАНДАРТЛАР ДОИРАСИ

1. Ушбу стандартлар юридик клиниканинг фаолиятига уларнинг нодавлат юридик ёрдам кўрсатиш нодавлат тизимида иштирок этиш нуқтаи назаридан қўлланилади. Юридик клиниканинг фаолияти тартиби унинг маҳаллий ҳужжатлари билан белгиланади.

3-БЎЛИМ. ЮРИДИК КЛИНИКАНИНГ ПРИНЦИПЛАРИ

2. Юридик клиника қатъий равишда Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига мувофиқ юридик ёрдам кўрсатиши ва уни бузмаслиги ёки бузилишини тавсия этмаслиги керак. Юридик клиника бепул юридик ёрдам кўрсатишдан бош тортиши керак, агар бундай ёрдамга мурожаат қилишнинг мақсади Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигини бузиш ёки инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузиш бўлса, юридик клиника бепул юридик ёрдам кўрсатишдан бош тортиши керак
3. Юридик клиниканинг принциплари:
 - 1) фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини амалга ошириш ва ҳимоя қилишни таъминлаш;
 - 2) бепул юридик ёрдам кўрсатишда ижтимоий адолат ва ижтимоий йўналиш;
 - 3) Ўзбекистон Республикаси қонунларида белгиланган ҳолларда фуқароларга бепул юридик ёрдамнинг мавжудлиги;
 - 4) бепул юридик ёрдам кўрсатадиган шахсларнинг касбий одоб-ахлоқ нормалари ва бепул юридик ёрдам кўрсатишда сифат талабларига риоя этилишини назорат қилиш;
 - 5) бепул юридик ёрдам кўрсатадиган шахсларнинг касбий малакасига қўйиладиган талабларни белгилаш;
 - 6) фуқаронинг бепул юридик ёрдамни давлат ёки нодавлат тизимидан эркин танлаши;
 - 7) бепул юридик ёрдамни холис, объектив ва ўз вақтида кўрсатилишини таъминлаш;
 - 8) фуқароларнинг бепул юридик ёрдам олиш ҳуқуқининг тенглиги ва уни тақдим этишда фуқароларнинг камситилмаслиги;
 - 9) бепул юридик ёрдам кўрсатишда махфийликни таъминлаш;
 - 10) виждонан бажариш.
4. Бепул юридик ёрдам кўрсатишда ижтимоий адолат ва ижтимоий йўналиш принципи моддий аҳволи, ёши, соғлиғи сабабли ёки қийин ҳаётий вазият билан боғлиқ ҳолда пуллик юридик ёрдам олиш имкониятига эга бўлмаган шахсларга биринчи навбатда юридик ёрдам кўрсатишни англатади.
5. Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида белгиланган ҳолларда фуқаролар учун бепул юридик ёрдамнинг мавжудлиги принципи шуни англатадики, фуқароларнинг юридик клиникаларда бепул юридик ёрдам олишлари учун тўсиқларни белгилашга йўл қўйилмайди, бу эса юридик клиниканинг чекланган ресурслари ёки ижтимоий адолат ва ижтимоий йўналиш тамойили билан ўзини оқламайди.
6. Бепул юридик ёрдам кўрсатувчи шахсларнинг касбий одоб-ахлоқ меъёрлари ва бепул юридик ёрдам кўрсатиш учун сифат талабларига риоя этилишини назорат қилиш принципи юридик клиниканинг пуллик юридик ёрдамнинг сифат даражасига ўхшаш юридик ёрдам сифатини назорат қилиш тизимини яратиш мажбуриятини, шунингдек мутахассислар ва ходимларни хабардор қилиш ва ўқитиш касбий юридик ахлоқ меъёрлари бўйича юридик клиниканинг волонтерларини белгилаш.

7. Бепул юридик ёрдам кўрсатадиган шахсларнинг касбий малакасига қўйиладиган талабларни белгилаш принципи шуни англатадики, волонёрларга малакали юридик ёрдам кўрсатиш ва уларга касбий кўникмаларни ўргатиш учун масул бўлган шахсларнинг касбий малакаси компенсация қилинган юридик ёрдам кўрсатадиган шахсларнинг касбий малакасига қўйиладиган талабларга жавоб бериши керак.
8. Фуқаро томонидан бепул юридик ёрдам кўрсатишнинг давлат ёки нодавлат тизимининг эркин танлови принципи шуни англатадики, фуқароларнинг юридик клиникага давлат органлари, маҳаллий ҳокимият органлари, уларнинг мансабдор шахслари, ҳар қандай ташкилотлар, фуқаролар ва уларнинг бирлашмаларидан мурожаат қилишлари учун ҳеч қандай тўсиқлар мавжуд эмас.
9. Бепул юридик ҳуқуқий ёрдамни тақдим этишда объективлик ва холислик принципи юридик клиниканинг ёрдам сўраб мурожаат қилган шахснинг манфаатлари билан манфаатлар тўқнашувининг олдини олишга қаратилган чора-тадбирлар тизимининг ишлашини таъминлаш мажбуриятини англатади. Юридик клиниканинг мутахассиси ёки волонёри ўз манфаатлари ёки юридик клиниканинг манфаатлари юридик ёрдам сўраб мурожаат қилган шахснинг манфаатлари билан тўқнашганда, бепул юридик ёрдам кўрсатишдан бош тортиши шарт. Юридик клиника юридик ёрдам сўраб мурожаат қилган шахсни унинг манфаатлари юридик клиника ёки унинг мутахассислари ва волонёрлари юридик ёрдам кўрсатган ёки кўрсатаётган бошқа шахснинг манфаатлари билан тўқнашуви тўғрисида огоҳлантириши шарт. Юридик клиника бепул юридик ёрдам сўраб мурожаат қилган шахс кўрсатган барча фактларни бошқариши шарт.
10. Бепул юридик ёрдам кўрсатишда ўз вақтида бўлиш принципи юридик клиника мутахассислари ва волонёрларининг юридик ёрдамни муайян ҳолатда аниқланган ҳолда, юридик ёрдам кўрсатишини таъминлаш учун барча имкониятларни ишга солишга мажбурлигини англатади, бу ҳуқуқ, эркинлик ёки қонуний манфаатларни амалга ошириш ёки ҳимоя қилиш даврида бажарилиши керак.
11. Фуқароларнинг бепул юридик ёрдамдан фойдаланиш ҳуқуқининг тенглиги ва уни тақдим этишда фуқароларнинг камситилмаслиги, Юридик клиниканинг фаолияти ва ресурслари мақсадларида белгиланган тартибда ва чегараларда тақдим этилган бепул юридик ёрдамдан фуқароларга тенг ҳуқуқ билан таъминлаш мажбуриятини, мурожаат қилган шахснинг талабларига риоя қилган ҳолда англатади.
12. Бепул юридик ёрдам кўрсатишда махфийликни таъминлаш принципи юридик клиниканинг бепул юридик ёрдамга ишонч билан мурожаат қилган шахслардан олинган маълумотларни сақлашга қаратилган чора-тадбирлар тизимини амалга ошириш мажбуриятини англатади. Юридик ёрдам учун мурожаат қилган шахсдан олинган махфий маълумотларни сақлаш мажбурияти юридик клиниканинг барча мутахассислари ва волонёрларига тегишлидир. Юридик клиника юридик ёрдам сўраб мурожаат қилган шахсдан олинган маълумотни фақат шу шахснинг аниқ розилиги асосида, шунингдек адвокат фаолияти билан боғлиқ қонунда назарда тутилган ҳолларда олинган махфий маълумотларни сақлаш мажбуриятидан озод қилиниши мумкин.
13. Виждонийлик принципи шуни англатадики, юридик клиниканинг мутахассислари ва волонёрлари бепул юридик ёрдам кўрсатишда виждонан ҳаракат қилишлари шарт ва мижозга пуллик юридик хизматларни юкламайдилар. Агар юридик клиниканинг мутахассислари ва волонёрлари муайян ҳолатда юридик ёрдам кўрсатиш учун етарли малакага эга бўлмасалар,

юримдик клиника юримдик ёрдам кўрсатишга ҳақли эмас. Юримдик клиниканинг мутахассислари ва волонтерлари юримдик ёрдам олаётган шахсга юримдик ёрдам кўрсатиш тартиби, кўрилган суд ҳаракатларининг оқибатлари ва топшириқнинг бажарилиши тўғрисида маълумот беришлари шарт.

4-БЎЛИМ. ЮРИДИК КЛИНИКАНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ

14. Юримдик клиниканинг фаолияти Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Ёшлар иттифоқининг маҳаллий ҳужжатлари ва юримдик клиниканинг маҳаллий ҳужжатлари билан тартибга солинади.
15. Малакали юримдик ёрдам кўрсатилишини таъминлаш мақсадида Юримдик клиника ўз ресурсларини ҳисобга олган ҳолда ўзи юримдик ёрдам кўрсатадиган шахсларнинг тоифаларини, шунингдек кўрсатиладиган бепул юримдик ёрдамнинг турлари ва миқдорларини мустақил равишда белгилайди.

5-БЎЛИМ. ЮРИДИК КЛИНИКАДА БЕПУЛ ЮРИДИК ЁРДАМ СИФАТИНИ ТАЪМИНЛАШ ВОСИТАЛАРИ

16. Юримдик клиника томонидан кўрсатиладиган бепул юримдик ёрдамнинг сифати, унинг ресурсларини (малакали мутахассисларнинг иш соатлари сони, ишларнинг мураккаблиги, молиявий ресурсларнинг миқдори, моддий-техника таъминоти ва бошқаларни) ҳисобга олган ҳолда, Юримдик Клиника томонидан мустақил равишда белгиланадиган ва амалга ошириладиган тадбирлар мажмуаси билан таъминланиши керак.).
17. Юримдик клиника фаолиятини баҳолаш фақат кўрсатилаётган юримдик ёрдамнинг ижтимоий аҳамияти ва сифати мезонлари асосида амалга оширилиши мумкин. Миқдорий кўрсаткичлар (бепул юримдик ёрдам олган шахслар сони, юримдик клиникага келиб тушган мурожаатларнинг сони ва бошқалар) юримдик клиниканинг фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари бўлиб хизмат қила олмайди.
18. Юримдик клиникада кўрсатилаётган бепул юримдик ёрдамнинг сифати ҳар бир волонтернинг ҳар бир мурожаатида тараққиёти учун юримдик клиника мутахассиси - юримдик консултация бериш тажрибасига эга бўлган юқори юримдик маълумотга эга адвокат томонидан таъминланиши керак. Назорат юримдик ёрдам кўрсатиш босқичларининг ҳар бирида амалга оширилади: суҳбат (ҳуқуқий муаммо тўғрисида маълумот олиш), муаммони (ишни) таҳлил қилиш ва ҳуқуқий позицияни ривожлантириш, процессуал ва бошқа ҳужжатлар лойиҳаларини тузиш, консалтинг (муҳим ҳуқуқий маълумотларни тегишли манзилга ўтказиш).
19. Тақдим этилаётган бепул юримдик ёрдамнинг сифатини таъминлаш учун юримдик клиникаси рационаллик ва волонтерлар фаолияти устидан реал ва самарали назоратни таъминлаш заруриятидан келиб чиқиб, юримдик клиникадаги мутахассислар ва волонтерларнинг миқдорий нисбатларини мустақил равишда белгилайди. Юримдик клиникада ишлашга қабул қилинган волонтерлар сони рухсат этилган миқдор нисбати ва таълим ташкилоти ва ёки юримдик клиниканинг пуллик ёки ихтиёрий асосда ишлашга жалб қилиши мумкин бўлган мутахассислар сони билан белгиланади.
20. Юримдик клиника волонтерларнинг юримдик клиникада ишлаши учун махсус машғулотларни, шу жумладан амалий касбий кўникмаларни ривожлантириш учун машғулотлар ва ўқув курсларини (интервью, маслаҳат, ишларни таҳлил қилиш, ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тузиш, касбий ахлоқ қоидаларини қўллаш ва ҳқ) ташкил этади.

IV. ЮРИДИК КЛИНИКАНИНГ МАХФИЙЛИК ҚОИДАЛАРИ

ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ЮРИДИК КЛИНИКАСИНИНГ МАХФИЙЛИК СИЁСАТИ

1. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1. Ушбу Махфийлик сиёсати (кейинги ўринларда Сиёсат деб юритилади) «Шахсий маълумотлар тўғрисида» ги 02.07.2019 йилдаги ЎРҚ-547-сонли Қонуни асосида ишлаб чиқилган ва Ёшлар иттифоқи Юридик клиникаси (кейинги ўринларда Клиника деб юритилади) ундан фойдаланишда фойдаланувчи тўғрисида олиши мумкин бўлган барча маълумотларга нисбатан қўлланилади. Клиниканинг ижтимоий медиа платформалари ва [www.____.uz](#) сайтида жойлашган Клиниканинг платформасидир (кейинги ўринларда Платформа деб юритилади).

1.2. Ушбу Махфийлик сиёсатида қуйидаги атамалардан фойдаланилади:

1.2.1. Платформанинг администратори - шахсий маълумотларни ташкил етувчи ва (ёки) қайта ишлайдиган, шунингдек шахсий маълумотларни қайта ишлаш мақсадларини, ишлов бериладиган шахсий маълумотларнинг таркибини, шахсий маълумотлар билан бажариладиган ҳаракатларни (операцияларни) аниқлайдиган, Клиника номидан ишлайдиган ваколатли сайт раҳбарияти;

1.2.2. Шахсий маълумотлар - маълум бир шахсга тегишли бўлган ёки уни аниқлашга имкон берадиган электрон, қоғоз ва (ёки) бошқа моддий воситада қайд этилган маълумотлар;

1.2.3. Шахсий маълумотларни қайта ишлаш - шахсий маълумотларни йиғиш, тизимлаштириш, сақлаш, ўзгартириш, тўлдириш, фойдаланиш, тақдим етиш, тарқатиш, узатиш, шахсийлаштириш ва йўқ қилиш бўйича бир ёки бир қатор ҳаракатларни амалга ошириш;

1.2.4. Шахсий маълумотларнинг махфийлиги Платформа администратори томонидан шахсий маълумотлар субъектининг розилигисиз ёки бошқа қонуний асосларсиз уларнинг тарқалишини олдини олиш учун мажбурий талаб ҳисобланади;

1.2.5. Платформа фойдаланувчиси (кейинги ўринларда фойдаланувчи, фойдаланувчилар деб аталади) - бу Интернет орқали сайтга кириш ҳуқуқига ега бўлган ва Клиника сайтидан фойдаланадиган шахс.

1.3. Платформа администратори Платформага ташриф буюрувчиларнинг ҳуқуқларини ҳурмат қилади, Платформага ташриф буюрувчиларнинг шахсий маълумотларининг махфийлигини, муҳимлигини сўзсиз тан олади. Платформага ташриф буюрувчилар Платформага ташриф буюриб, фойдаланувчи сифатида рўйхатдан ўтиш орқали ушбу Сиёсат билан тўлиқ рози бўлишади.

2. СИЁСАТНИНГ АСОСИЙ ҚОИДАЛАРИ

2.1. Ушбу Сиёсат Платформа администраторининг расмий стандарт ҳужжати бўлиб, Сайтидан фойдаланадиган жисмоний ва юридик шахслар тўғрисидаги маълумотларни қайта ишлаш ва ҳимоя қилиш тартибини белгилайди.

2.2. Сиёсатнинг амалдаги версияси, бу оммавий ҳужжат бўлиб, Платформа администратори томонидан ишлаб чиқилган ва ҳар қандай Интернет фойдаланувчиси учун мавжуддир. Платформа администратори

ушбу Сиёсатга ўзгартириш киритиш ҳуқуқига ега. Сиёсатга ўзгартиришлар киритишда Платформа администратори фойдаланувчиларга Сиёсатнинг янги таҳрирдаги платформасини www.____.uz доимий манзилига жойлаштириш орқали хабардор қилади.

2.3. Ушбу Сиёсатнинг мақсади фойдаланувчилар тўғрисидаги маълумотларни, шу жумладан уларнинг шахсий маълумотларини рухсатсиз кириш ва ошкор қилишдан етарли даражада ҳимоя қилишни таъминлашдир.

2.4. Фойдаланувчилар тўғрисидаги маълумотларни тўплаш, сақлаш, тарқатиш ва ҳимоя қилиш билан боғлиқ муносабатлар ушбу Сиёсат ва Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги билан тартибга солинади.

2.5. Фойдаланувчининг Платформадан фойдаланиши ушбу Сиёсатни ва Фойдаланувчининг шахсий маълумотларини қайта ишлаш шартларини қабул қилишни англатади.

2.6. Сиёсат шартлари билан рози бўлмаган тақдирда, фойдаланувчи Платформадан фойдаланишни тўхтатиши керак.

2.7. Фойдаланувчи ошкор қилинган шахсий маълумотлар миқдорини мустақил равишда белгилайди.

2.8. Платформа администратори фойдаланувчилар тўғрисида олинган (тўпланган) маълумотларнинг тўғрилигини текширмайди.

3. ТЎПЛАНГАН МАЪЛУМОТЛАР

3.1. Платформа томонидан тўпланган маълумотлар Фойдаланувчининг шахсий маълумотлари бўлиб, улар Платформанинг фойдаланувчиси бўлиш орқали ошкор қилишга рози бўлган.

3.2. Шахсий маълумотларни ушбу Махфийлик сиёсати асосида қайта ишлашга рухсат берилади: фамилияси, исми, отасининг исми, таълим ташкилотининг номи, синф, гуруҳ, лавозим, электрон почта манзили, тадбирларда қатнашиш натижалари, диплом даражаси, шунингдек субъектнинг шахсияти билан боғлиқ бошқа маълумотлар, администраторга исталган вақтда мавжуд бўлган ёки маълум бўлган шахсий маълумотлар.

3.3. Техник (анонимлаштирилган) маълумотлар Платформанинг дастурий таъминоти ташриф пайтида автоматик равишда тўпланади.

3.4. Фойдаланувчи томонидан Платформада тақдим етилган шахсий маълумотлар тасдиқланмайди.

4. ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН МАЪЛУМОТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

4.1. Фойдаланувчи томонидан Платформада тақдим етилган маълумотлар, шунингдек техник (аноним) маълумотлар куйидаги мақсадларда қўлланилади:

- Клиника ва унинг Платформаси фаолиятини такомиллаштириш;
- фойдаланувчини платформада рўйхатдан ўтган фойдаланувчини идентификациялаш учун платформанинг шахсийлаштирилган ресурсларига киришни таъминлаш;
- Клиника томонидан ўтказиладиган тадбирларда қатнашиш ва мукофот ҳужжатларини рўйхатдан ўтказиш;
- фойдаланувчи билан алоқа ўрнатиш, шу жумладан Платформадан фойдаланиш, хизматлар кўрсатиш, фойдаланувчидан сўровлар ва аризаларни кўриб чиқиш тўғрисида хабарномалар, сўровлар юбориш;

- Платформадан фойдаланиш билан боғлиқ муаммолар юзага келганда, фойдаланувчини самарали мижозлар ва техник ёрдам билан таъминлаш.

4.2. Платформа томонидан тўпланган шахсий маълумотлар ва ахборотларни 4.1-бандда келтирилган, шунингдек 5.2-банддан ташқари, уларни йиғиш мақсадларидан ташқарида бўлган ҳолларда тарқатиш. Ушбу Сиёсат Фойдаланувчининг розилиги билан амалга оширилади.

4.3. Электрон почта манзиллари Платформада эълон қилинмайди ва фақат Фойдаланувчи билан алоқа ўрнатиш учун ишлатилади.

5. ШАХСИЙ МАЪЛУМОТЛАРНИ ҚАЙТА ИШЛАШ УСУЛЛАРИ ВА МУДДАТЛАРИ

5.1. Фойдаланувчининг шахсий маълумотларини қайта ишлаш, фойдаланувчи Платформани ҳар қандай қонуний усулда, шу жумладан автоматлаштириш воситаларидан фойдаланган ҳолда ёки шу каби воситалардан фойдаланмасдан шахсий маълумотларнинг ахборот тизимларида ишлатилиши даврида амалга оширилади.

5.2. Фойдаланувчининг шахсий маълумотлари Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимиятининг ваколатли органларига фақат Ўзбекистон Республикаси қонунларида белгиланган асосларда ва тартибда ўтказилиши мумкин.

5.3. Платформа администратори Фойдаланувчининг шахсий маълумотларини рухсатсиз ёки тасодифий кириш, йўқ қилиш, ўзгартириш, блокировка қилиш, нусхалаш, тарқатиш, шунингдек бошқа шахсларнинг бошқа ноқонуний ҳаракатларидан ҳимоя қилиш учун зарур ташкилий ва техник чораларни кўради.

6. ФОЙДАЛАНУВЧИ ҲУҚУҚЛАРИ

6.1. Платформа фойдаланувчилари сўров бўйича Платформа администраторидан шахсий маълумотларини қайта ишлашга оид маълумотларни олиш ҳуқуқига эга.

7. ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР ТОМОНИДАН САЙТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

7.1. Вояга етмаганлар учун ўзларининг шахсий маълумотларини ёзма равишда, шу жумладан электрон ҳужжат шаклида қайта ишлашга розилик ота-оналар (васийлар, ҳомийлар) томонидан, агар улар йўқ бўлганда - васийлик ва ҳомийлик органлари томонидан берилади.

7.2. Фойдаланувчининг ёшини белгилаш Платформа администратори зиммасига юкланмаганига қарамай, Платформа администратори текширувларни амалга ошириши мумкин ва 7.1-бандга риоя қилмаган тақдирда ва қонун билан белгиланган ҳолларда, бундай маълумотларни имкон қадар тез ўчириб ташлашга ва фойдаланувчи шахсий маълумотларининг эгасига киришини тўсиб қўйишга ҳақлидир.

8. ПЛАТФОРМА АДМИНИСТРАТОРИНИНГ МАЖБУРИЯТЛАРИ

8.1. Платформа администратори:

- олинган маълумотлардан фақат ушбу Сиёсатнинг 4-бандида кўрсатилган мақсадларда фойдаланиш;
- махфий маълумотларнинг сақланишини таъминлаш, фойдаланувчининг олдиндан ёзма рухсатсиз ошкор қилмаслик, шунингдек 4.2 ва 5.2 бандларидан ташқари, фойдаланувчининг узатилган шахсий маълумотларини сотиш, алмаштириш, нашр етиш ёки бошқа мумкин бўлган усуллар билан ошкор қилмаслик;

- фойдаланувчи шахсий маълумотларининг махфийлигини ҳимоя қилиш учун одатда мавжуд да ушбу турдаги маълумотларни ҳимоя қилиш учун қўлланиладиган тартибга мувофиқ чоралар кўриш;
- фойдаланувчи ёки унинг қонуний вакили ёки шахсий маълумотлар субъектларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича ваколатли орган мурожаат қилган пайтдан ёки текшириш даври учун сўров юборган пайтдан бошлаб, тегишли фойдаланувчига тегишли шахсий маълумотларни блокировка қилиш, нотўғри маълумотлар ёки ноқонуний ҳаракатлар аниқланганда.

9. БОШҚА САЙТЛАРГА ҲАВОЛАЛАР

9.1. Платформада фойдаланувчига бошқа сайтларга ўтишга имкон берувчи ҳаволалар мавжуд. платформа администратори ушбу сайтларда эълон қилинган маълумот учун жавобгар емас.

9.2. Шунингдек, Платформа администратори Facebook, Apple, Google, Microsoft, RIM каби бошқа ташкилотларнинг сиёсати ва амалиётини (шу жумладан маълумотлар хавфсизлиги сиёсати) йиғиш, ишлатиш ва ошкор қилиш учун масъул емас ва бошқа ҳар қандай дастур ишлаб чиқарувчиси, дастур провайдери, ижтимоий медиа платформаларининг провайдери, операцион тизим провайдери, симсиз тармоқ провайдери ёки қурилмалар ишлаб чиқарувчиси, шу жумладан Фойдаланувчилар томонидан Иловалар ёки Клиникалар платформаси орқали ёки улардан фойдаланган ҳолда бошқа ташкилотларга ошкор қилинган Шахсий маълумотлар бўлиши мумкин.

10. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

10.1. Платформа администратори фойдаланувчиларнинг розилигисиз ушбу Сиёсатга ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқига ега.

10.2. Агар махфийлик сиёсатининг янги таҳририда бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса янги махфийлик сиёсати Клиника платформасида жойлаштирилган пайтдан бошлаб кучга киради.

РОЗИЛИК

шахсий маълумотларни қайта ишлашга
Мен, _____
(Ф.И.О. тўлиқ)
_____ манзилда яшовчи.
Паспорт: _____ серия № _____,
_____ берилган.
(ким томонидан ва қачон берилган)

Ушбу билан _____ шаҳар Ёшлар иттифоқи Юридик клиникаси (Юридик клиника)га қуйидаги шахсий маълумотларимни қайта ишлаш учун ўз розилигимни бераман:

- паспорт маълумотлари;
- туғилган йил, ой, сана ва жой, шунингдек шахсий гувоҳномада мавжуд бўлган бошқа маълумотлар;
- яшаш жойи, почта манзили, телефони, электрон почта манзили тўғрисидаги маълумотлар;
- жорий иш жойи тўғрисидаги маълумотлар;
- таълим тўғрисидаги маълумотлар, махсус билимларнинг мавжудлиги ёки ўқитиш;
- мутахассислиги ва лавозими тўғрисидаги маълумотлар.
- менга тегишли бошқа ҳужжатлар ва маълумотлар.

Мен юридик клиниканинг Махфийлик сиёсатини ўқиб чиқдим ва юридик клиниканинг ходимларига керакли масалалар бўйича бепул юридик ёрдам кўрсатиш учун шахсий маълумотларимдан фойдаланишга розилик бердим.

Ушбу розилик шахсий маълумотларимга нисбатан юқоридаги мақсадларга эришиш учун зарур бўлган ёки керакли бўлган ҳар қандай ҳаракатларни, шу жумладан (чекловсиз) йиғиш, тизимлаштириш, тўплаш, сақлаш, аниқлаштириш (янгилаш, ўзгартириш), фойдаланиш, ошкор қилиш (шу жумладан) учинчи шахсларга ўтказиш), шахсий маълумотларни трансчегаравий ўтказиш, шунингдек менинг шахсий маълумотларим билан Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигида назарда тутилган ҳар қандай бошқа ҳаракатларни амалга ошириш.

Ушбу розилик берилган пайтдан бошлаб муддатсиз амал қилади.

Ушбу розилик менинг ёзма аризамга биноан исталган вақтда бекор қилиниши мумкин.

Мен шуни тан оламанки, бундай розилик бериш орқали мен ўз хоҳишим ва ўз манфаатларим учун ҳаракат қиламан.

Сана: _____

Имзо _____ / _____

V. БАЪЗИ ХОРИЖИЙ ОТМЛАР ТОМОНИДАН ЮРИДИК КЛИНИКАГА КЎНГИЛЛИЛАРНИ ТАНЛАБ ОЛИШГА БЕЛГИЛАНГАН ТАЛАБЛАР

ОТМ номи	Ўқитувчилар малакасига қўйиладиган талаблар	Клиникага қабул қилишда маслаҳатчиларга қўйиладиган талаблар
Олий касб-ҳунар таълимнинг федерал давлат таълим муассаси «Волгоград давлат хизмати академияси»	Олий юридик маълумот, юридик касбдаги иш стажи, илмий даражанинг мавжудлиги, адвокат мақоми ёки инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ташкилотига аъзолиги	Юқори академик кўрсаткичлар
Олий касб-ҳунар таълимнинг давлат билим муассаси “Волгоград давлат университети”	Олий юридик маълумот, юридик мутахассислик бўйича камида 1 йил иш тажрибаси (ўқитувчилик стажидан ташқари)	Мавжуд эмас
Белорусия давлат иқтисодиёт университети (БДИУ)	Белорусия давлат иқтисодиёт университети (БДИУ)	Юқори илмий кўрсаткич, назарий курсни муваффақиятли яқунлаш
Олий касб-ҳунар таълимнинг нодавлат билим муассаси «Волгоград бизнес институт»	Олий юридик маълумот, амалий иш тажрибаси	3-5 курс талабалари
Россия Федерацияси Адлия вазирлиги Россия юридик академиясининг	Ҳуқуқшунослик ихтисослиги бўйича камида 3 йил иш тажрибаси	Назарий курсни муваффақиятли тамомлаган 3-5 курс талабалари
Олий касб-ҳунар таълимнинг давлат билим муассаси «Марий давлат	Мутахассислиги бўйича амалий тажриба, юридик клиникада ишлаш	Юқори ўқиш рейтинги
Олий касб-ҳунар таълимнинг давлат билим муассаси «Н.П. Огарева	Н.П. Огарева номидаги Мордова давлат университетининг юридик	Юридик факултетининг 4-курс талабалари; назарий курсни
Олий касб-ҳунар таълимнинг давлат билим муассаси « М.В. Ломоносов номидаги Москва давлат университети юридик факультети»	Мутахассислиги бўйича ўқитиш ёки бошқа ишларда камида икки йиллик тажриба	Юридик факультетининг 3-5-курс талабалари, юқори илмий кўрсаткичлар ёки юридик клиника ўқитувчиси тавсияси
« Ярослав Мудрый номидаги Новгород давлат университети юридик факультети»	Махсус талаблар йўқ	Назарий курсни муваффақиятли тугатган, юридик факультетининг 4-курс талабалари

Россия адлия академиясининг Ростов филиали	Россия адлия академиясининг Ростов филиалида ўқитувчи сифатида ишлаш	Суд тизими учун мутахассисларни тайёрлаш факультетининг 3-5-курсларида назарий дарс ўтиш
Россия давлат гуманитар университет	Мутахассислиги бўйича муҳим иш тажрибаси	Ҳуқуқшунослик факультетининг 3-5 курс талабалари
Россия халқлар дўстлиги университети	Ҳуқуқшунослик факултетини ўқитувчилари	Юридик факультетининг 2-4 курс бакалавриати
Олий касб-ҳунар таълимининг давлат билим муассаси «Саратов давлат юридик академияси»	Юридик фанлар номзоди, юридик амалиёт билан шуғулланувчи, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасида 2 ёки ундан ортиқ йиллик касбий тажрибага эга ўқитувчи ёки шахс	Ўқув кўрсаткичлари юқори бўлган 4-5 курс талабалари. Клиникага танлов назарий тестдан, амалий топшириқдан ва оғзаки суҳбатдан иборат бўлган танлов вазифаси асосида амалга оширилади.
Сибир федерал университетининг юридик институти	йўқ	Назарий курсни муваффақиятли яқунлаш
Шимолий (Арктика) федерал университети	Олий юридик маълумот, камида 5 йиллик амалий ва педагогик иш стажи	3-5 курс талабалари, юқори илмий кўрсаткичлар, суҳбат

